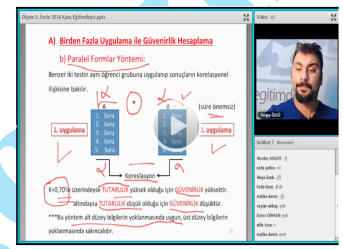
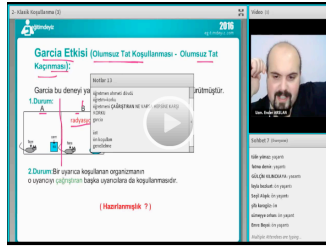
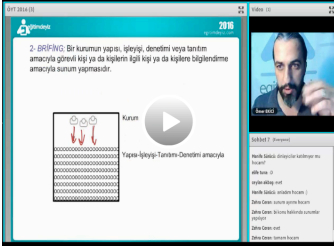

ENDER HOCA-ÖMER EKİCİ

**KAZANDIRAN
GELİŞİM PSİKOLOJİSİ
DERS NOTLARI**

ÜCRETSİZDİR

EĞİTİMDEYİZ' E ÖZELDİR

DERS VİDEOLARININ DESTEKLEYİCİ
NOTLARIDIR

DERS VİDEOLARIMIZI İZLEMEDEN SINAVA GİRMEYİNİZ.

**KPSS EĞİTİM BİLİMLERİ, GKGY VE ÖABT
AYRINTILI DERSLER**

VE

KONU TEKRARI İÇİN “ EĞİTİMDEYİZ “

Türkiye'nin Marka Uzaktan Eğitim Portalı

www.egitimdeyiz.com

0850 333 99 27

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ DERS NOTLARI

Eğitimdeyiz Uzaktan Eğitim Eğitimcileri
ENDER ARSLAN – ÖMER EKİCİ

www.facebook.com/enderhocakpss

www.facebook.com/egitimdeyiz

www.egitimdeyiz.com

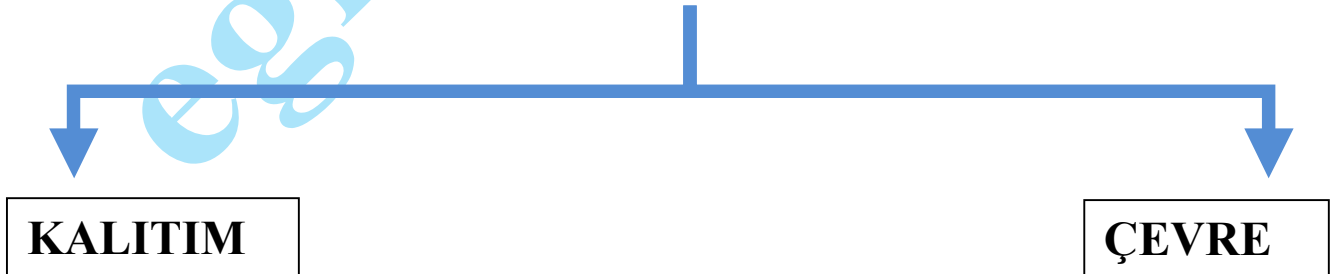
“Ender Hoca” mobil uygulamasını ücretsiz indirin ve püf noktaları takip edin. Google Play ve Appstore

**CANLI VE VIDEO DERS ÜYELERİMİZ,
BU DERS NOTUNU VİDEOLARIMIZ İLE PARALEL
ÇALIŞMANIZ SİZLERE EKSTRA KATKI
SAĞLAYACAKTIR.**

TEMEL KAVRAMLAR

BÜYÜME	OLGUNLAŞMA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vücudun boy, kilo, hacim olarak artmasıdır. ✓ Niceliksel değişimleri içerir. ✓ Yaşa bağlı değişiklikleri kapsar. <p>ÖĞRENME</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Yaşantı ve çevre etkileşimiyle şekillenen kalıcı izli davranış değişiklikleridir. ✓ Olgunlaşma olmadan öğrenme olmaz. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organların kendisinden beklenen görevleri yerine getirebilecek düzeye gelmesidir. ✓ Öğrenme ve çevresel etkilerden nispeten bağımsızdır. ✓ Kalıtım tarafından belirlenir. ✓ Büyüme olmadan olgunlaşması olmaz. ✓ Öğrenmenin önkoşuludur. ✓ Olgunlaşma sadece fiziksel süreçleri değil, bilişsel süreçleri de tanımlar
HAZIRBULUNUŞLULUK	GELİŞİM VE GELİŞME
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bireyin öğrenme sürecine kendisinden getirdiği her şeydir. ❖ Ön öğrenmeler ❖ Olgunlaşma düzeyi ❖ İlgi, yetenek ve güdülenme düzeyi ❖ Genel uyarılmışlık hali ve sağlık durumu ✓ Bu unsurlardan herhangi birindeki yetersizlik öğrenen hazırbulunuşluğundaki eksikliğe işaret eder. ✓ Hazırbulunuşluk olmadan öğrenme olmaz. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gelişim: Döllenmeden ölüme kadar devam eden bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal değişim sürecidir. ✓ Gelişme, Büyüme, olgunlaşma ya da öğrenme süreçlerinden en az birinin ürünüdür. ✓ Ardışık, sistematik, sürekli ilerleme kaydeden bir süreçtir. ✓ Çevreye uyum ve dolayısıyla kalıma hizmet eder. ✓ Gelişim bir süreç, gelişme bir sonuçtur.

GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

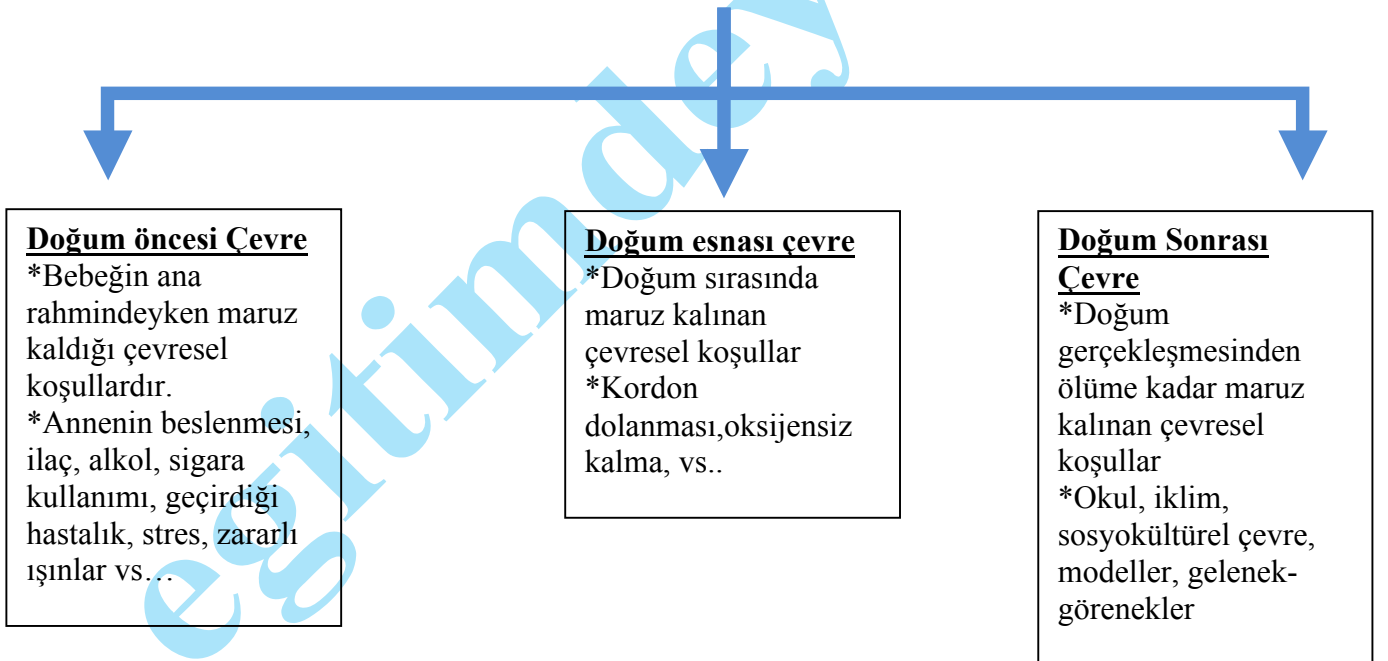
GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. KALITIM

- Döllenme sırasında insansal özelliklerin anne-babadan çocuğa aktarılmasıdır.
- Kalıtımın mekanizması, anneden gelen yumurtanın, babadan gelen spermle birleşmesiyle zigotun oluştuğu zaman başlar.
- Anne-babadan gelen 23'er kromozomla oluşan 46 kromozom bireyin kalıtımını oluşturur.
- Gonozom: Cinsiyeti belirleyen kromozomdur. Her bir 23 kromozomun bir tanesi gonozomdur.
- Otozom: Geriye kalan cinsiyetle ilgisi olmayan 22 kromozomun adıdır.
- Gen: Kromozomların oluşturduğu yapıdır. Kalıtsal özellikleri belirler.
- Genler dolayısıyla kalıtımla belirlenen özellikler:
 - Cinsiyet
 - Saç, göz, ten rengi
 - Zekanın alt-üst sınırı
 - Boyun alt-üst sınırı
 - Yetenek ve mizaç özellikleri
 - Bazı hastalıklar
- Genotip: Potansiyel olarak sahip olunan kalıtsal özelliklerin bütünüdür.
- Fenotip: Kalıtımla gelen potansiyel özelliklerin çevre etkileşimi sonucunda görünür hale gelen yanıdır.

2. ÇEVRE

- Bireyin doğuştan getirdiği potansiyelin gerçekleşmesine olanak veren koşulları içerir.

GELİŞİMİN TEMEL İLKELERİ

1. **GELİŞİM, KALITIM VE ÇEVRE ETKİLEŞİMİN ÜRÜNÜDÜR.**

- Kalıtım, potansiyel donanımı, çevre ise bu potansiyelin nasıl-ne ölçüde gerçekleşeceğini belirtir.
GELİŞİM= KALITIM + ÇEVRE

2. **GELİŞİM, SÜREKLİ, BİRİKİMLİ VE AŞAMALIDIR.**

- Döllenmeden ölüme kadar devam eden bir süreçtir.
- Bu süreç, dönemler ve aşamalar biçiminde gerçekleşir.
- Her aşama bir önceki döneme dayanır, bir sonrakini hazırlar.

3. **GELİŞİM BİR BÜTÜNDÜR.**

- Bir gelişim alanında ortaya çıkan bir değişim, bir başka gelişim alanını etkiler.
DİKKAT!! İkinci ilkede gelişim dönemlerinin birbirini etkilemesi söz konusuysen, üçüncü ilkede gelişim alanlarının birbirini etkilemesi vardır.

4. **GELİŞİM NÖBETLEŞE DEVAM EDER**

- Bir dönemde bir gelişim alanında hızlı bir seyir varken, bir başka gelişim alanının seyri yavaşlayabilir.

5. **GELİŞİMDE KRİTİK DÖNEMLER VARDIR.**

- Her öğrenmenin hızlı ve kusursuz gerçekleştiği dönemler vardır.
- Bu dönemde bireye sunulan deneyim-yaşantı olanakları çok önemlidir.

6. **GELİŞİMDE BİREYSEL FARKLILIKLAR VARDIR.**

- Her bireyin gelişim hızı birbirinden farklıdır.
- Bu farklılık gelişimsel aşamalarda değil, gelişim hızında ortaya çıkar.

7. **GELİŞİMİN KENDİNE ÖZGÜ BİR YÖNELİMİ VARDIR.**

- Gelişim baştan ayağa doğrudur.
- Gelişim içten dışa doğrudur.
- Gelişim, genelden özele doğrudur.
- Gelişim, basitten karmaşığa doğrudur.

8. **GELİŞİM YORDANABİLİR BİR SIRA İZLER.**

- Gelişim süreci bir sıra ve düzen izler.
- Gelişim sürecinde neyin ne zaman –ne şekilde ve hangi hızda ortaya çıkacağını tahmin etmek mümkündür.

9. **GELİŞİM HIZI HER DÖNEMDE AYNI DEĞİLDİR.**

- Bir gelişim alanındaki seyir, bir dönemde çok hızlıysen, başka bir dönemde yavaşlayabilir.
- Örneğin, doğum öncesi dönemde ya da bebekte bedensel gelişim çok hızlıysen çocuklukta yavaşlar.

FİZİKSEL GELİŞİM

BEDENSEL GELİŞİM

- *Boy, ağırlık ve hacimsel artışla ilgilidir.
- *Büyümeye karşılık gelir.

DEVİNİMSEL (PSİKOMOTOR) GELİŞİM

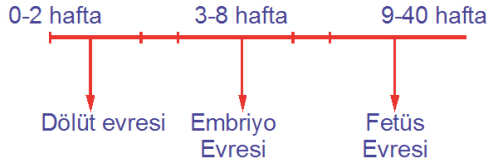
- *Zihin – kas koordinasyonuna dayalıdır.

DUYUSAL GELİŞİM

- *Duyu organlarının gelişimiyle ilgilidir.

1. DOĞUM ÖNCESİ DÖNEM

- Yumurtanın sperm tarafından döllenmesinden sonra, ana rahmine ulaşmasıyla başlar.
- Büyümenin en hızlı olduğu dönemdir.
- 3 evrede gerçekleşir.

- **DÖLÜT EVRESİ**nde, zigot ana rahmine ulaşır ve plasenta oluşur.
- **EMBRİYO EVRESİ**nde vücut organlarını oluşturan tabakalar meydana gelir.
- ❖ Endoderm (İç tabaka)
- ❖ Mezoderm (Orta tabaka)
- ❖ Ekdoderm (Dış tabaka)
- **FETÜS EVRESİ** doğum öncesi son evredir.
- ❖ Akciğer gelişir.
- ❖ 5. ayın sonuna doğru yaşamsal organlar büyük ölçüde olgunlaşır.
- İlk 3 ay organ gelişimi açısından kritik dönemdir

2. BEBEKLİK DÖNEMİ (0-2)

- Büyümenin hızlı olduğu ikinci dönemdir.
- Hem hızlı bir büyüme, hem de psikomotor becerilerde önemli gelişmeler olur.
- Doğumda erkek çocuklar kız çocuklarından daha uzun ve ağırdırlar.
- Doğumda baş büyüktür.
- Kalp atışı hızlıdır.
- Refleksif-denetimsiz vücut hareketleri vardır.
- Sinir sistemini geliştiren moro, babinski, tonik-boyun refleksi gibi refleksler vardır.
- Doğumda, görme duyusu zayıf, diğer duyular normaldir.

3. İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİ(3-6)

- Bedensel gelişim bebeklik ve doğum öncesine göre yavaşlar.
- Büyük kas gelişimindeki hızlanma nedeniyle fiziksel etkinlik düzeyleri çok yüksektir.
- Küçük kas gelişimine ihtiyaç duyan davranışlarda acemilik vardır. (Küçük kas gelişimi tamamlanmamıştır.)
- El-göz koordinasyonu gelişme-miştir.
- Sinir ve sindirim sistemi olgunlaşır, kalp atışı normalleşir.
- Görme duyusu tam olarak olgunlaşmadığından büyük punto materyallerle iş görülmelidir.

4. SON ÇOCUKLUK DÖNEMİ (7-11)

- Bedensel gelişim yavaştır.
- Psikomotor gelişim ileri düzeye varır.
- 9 yaşına kadar erkekler kızlara göre daha uzun ve ağırken, 10-15 yaş arası kızlar daha uzun ve ağır hale gelir.
- El-göz koordinasyonu kazanır.
- Küçük (ince) kas gelişiminde büyük ölçüde yeterlilik gözlenir.
- Erkekler büyük kas, kızlar küçük kas becerilerinde daha başarılıdır.
- Dönemin başı zayıf olan görme duyusu, olgunlaşma gösterir.

5. ERGENLİK DÖNEMİ (12-18)

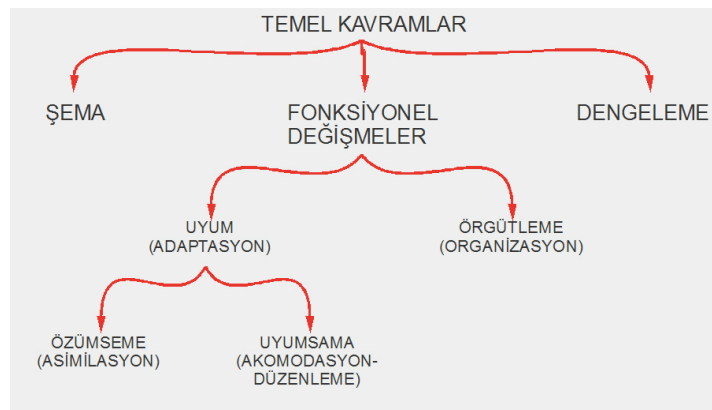
- Bedensel gelişimin hızlı olduğu üçüncü dönemdir.
- Ergenlik, erinlik (puberte) ile başlar.
- Puberte (erinlik) cinsel olgunlaşmadır. Birincil cinsiyet özellikleri olgunlaşma başlar.
- ❖ Birincil cinsiyet özellikleri
 - ✓ Doğrudan üremeye ilgili
- ❖ İkincil cinsiyet özellikleri
 - ✓ Üremeye ilgili olmayanlar
- Erkeklerin testosteron, kızların östrojen hormonu sağlaması hızlanır.
- Hızlı büyümeden dolayı ergen sakarlığı görülür.
- Kızların ergenliğe erken girmesi olumsuz, erkeklerin erken girmesi olumludur.

BİLİŞSEL (ZİHİNSEL) GELİŞİM

Bireyin çevresindeki dünyayı anlamasını ve öğrenmesini sağlayan, zihnin dünyayı anlama yollarının bebeklikten yetişkinliğe daha kompleks ve etkili hale gelmesi sürecidir.

PIAGET VE BİLİŞSEL GELİŞİM

- ✓ Çocuk zihni, yetişkin zihnine benzer ya da onunla aynı düşünme kalıplarıyla iş görmez.
- ✓ Çocuk ve yetişkin zihni arasında nicel değil, nitel yapısal farklılıklar vardır.
- ✓ Çocukla yetişkin arasındaki fark, zekadan değil, düşünce formları arasındaki farktan kaynaklanır.
- ✓ Kalıtım ve çevre etkileşimi önemlidir.
- ✓ Bilişsel gelişim, yaş ve olgunlaşma kavramıyla açıklanır.
- ✓ Zeka ve uyum kavramları önemlidir.
- ✓ Zeka, çevreyle başa çıkma , ona uyum gösterme yeteneğidir.
- ✓ Uyum, bebeklikten itibaren dünyayla kurulan iletişimin sonucudur.
- ✓ Bilişsel gelişim, bireyin doğumdan sonraki refleks tepkileriyle çevreyi keşfetmeye başlamasından, bir yetişkin gibi düşünebilir hale kadar geçirdiği değişimleri kapsar.

► TEMEL KAVRAMLAR

1. ŞEMA

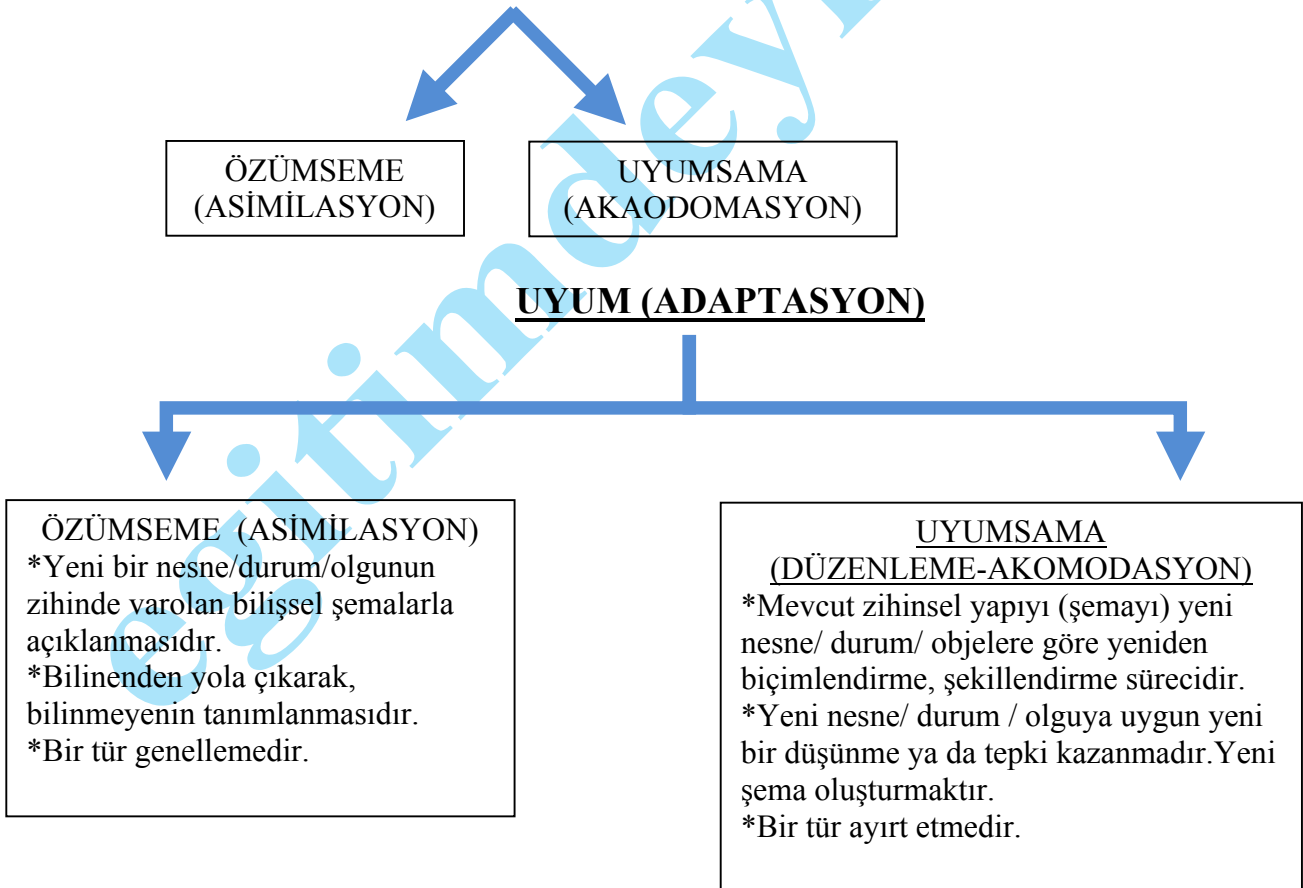
- En temel zihinsel yapılardır.
- Davranış ve düşünce kalıplarıdır.
- Dış dünyadan gelen nesne yada olguların içine yerleştirildiği temel çerçevedir.

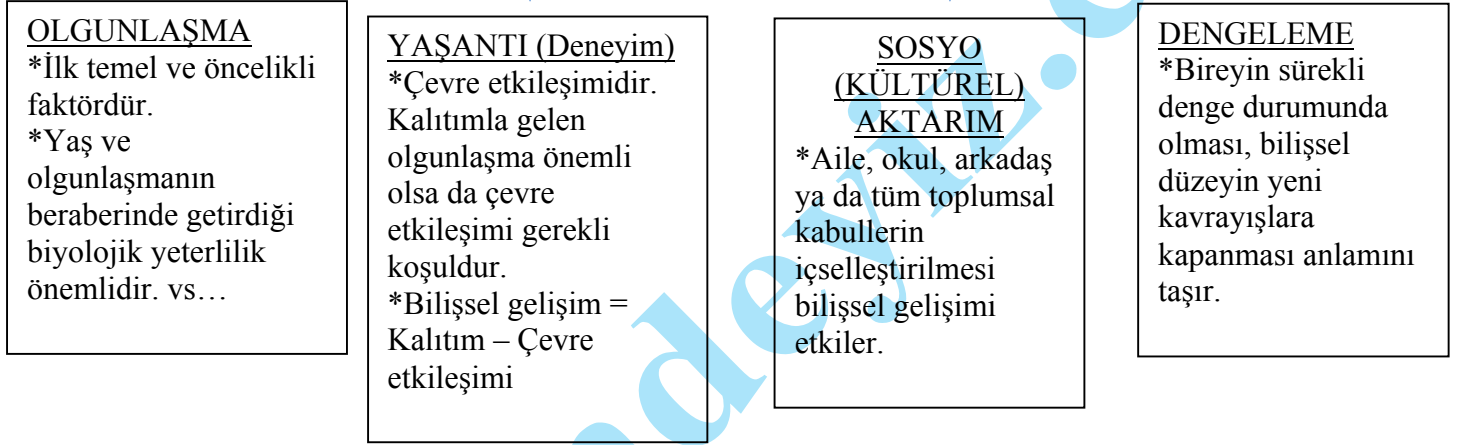
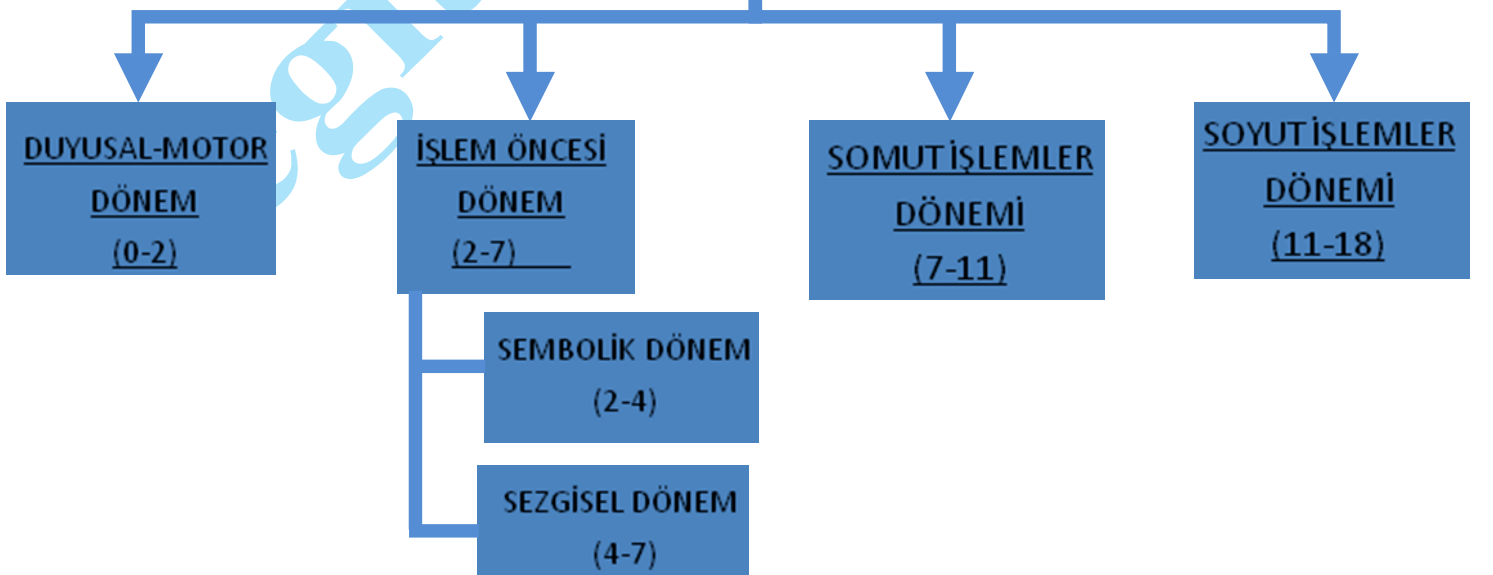
Örneğin;

2. FONKSİYONEL DEĞİŞMEZLER

- Zihnin doğuştan getirdiği iki temel eğilimdir.
 1. ÖRGÜTLEME (ORGANİZASYON)
 - Şemaların birbiriyle ilişkilendirilmesidir.
 - Anlamsal – kavramsal gruplamalar örgütleme örnekleridir.
 2. UYUM (ADAPTASYON)
 - Çevreye ve koşullara uygun düşünme ve davranış kalıpları edinmedir.
 - Temel amaç hayatta kalmadır.

3. DENGELEME**BİLİŞSEL GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER****PIAGET VE BİLİŞSEL GELİŞİM DÖNEMLERİ**

1-DUYUSAL MOTOR DÖNEM (0-2 YAŞ)

- Dış dünyayı keşfetmede bebek duyularını ve motor becerilerini kullanır.
- Dış dünyadan alınan uyarıları motor davranışlar ile açığa çıkarır.
- Refleksler (emme, tutma, yakalama) ilk bilişsel şemalardır.
- Refleksif davranışlar zamanla amaçlı davranışlara dönüşür.
- Ses bulaşması
- Nesne sürekliliği (ilk hafıza kullanımı)
- Ertelemiş taklit
- Döngüsel tepkiler
- Devresel tepkiler

2. İŞLEM ÖNCESİ DÖNEM (2-7)

A) Sembolik Dönem (2-4)

- *Dış dünyayı zihninde temsil eder.
- *Taklit ilk kullandığı sembollerdir.
- *Dil gelişimi hızlıdır, fakat kompleks kavram ve ilişkileri anlayamaz.
- *Hayal gücü kuvvetlidir.
- *Sembolik düşünme temel özelliğdir

B) Sezgisel Dönem (4-7)

- *Mantık kuralı ve gerekçelere dayalı düşünme yok
- *Her şeyden emin fakat gerekçesiz düşünme ve açıklamalar vardır.
- *Sezgisel düşünme temel özelliğdir

A) SEMBOLİK DÖNEM (2-4) YAŞ

- **Sihirli (Magic) Düşünce**
Hayal – kurgu – gerçekdışı olanla gerçeği ayıramaz.
- **Sembolik oyun**
Olan ya da olmayan nesnelere oyun araçlarına dönüştürür.
- **Animizm (Canlandırıcılık)**
- **Ben merkezci düşünme (Kendine Odaklanma)**
Dünyayı kendi bakış açısıyla görür.
- Empati kuramaz.
- **Monolog (Ben-merkezci dil):**
Empatik – karşılıklı olmayan, yüksek sesli kendi kendine konuşmadır.
- **Kolektif (Toplu) Monolog:**
Grup halindeki çocukların aynı anda farklı şeylerden bahsetmesidir.
- **Paralel oyun:**
İşbirlikli, takım oyunu yoktur.
- **İşaretsel (Simgesel) İşlev**
- Kavram kazanımı
- Nesnelere zihninde temsil eder.
- **Kişi sürekliliği ve cinsiyet değişmezliği**

B) SEZGİSEL DÖNEM (5-7) YAŞ

- **Odaklanma (Odaktan Uzaklaşmama)**
Bir bilişsel yetersizliktir.
Bir dikkat ve hatırlama problemi olarak ortaya çıkar.
- **BU NEDENLE;**
TERSİNE ÇEVİREMEZ.
KORUNUM YOKTUR.
ÇOK YÖNLÜ SINIFLAMA SIRALAMA YAPAMAZ.
- **TEK YÖNLÜ DÜŞÜNME**
- **TEK YÖNLÜ SINIFLAMA-**
Nedeni : ODAKLANMA
Tek bir özelliğe göre sınıflama
- **ÖZELDEN ÖZELE AKIL YÜRÜTME**
Bir durum sadece tek bir özellik ile eleştirilir, aynı durum farklı bir bağlamda ortaya çıktığında yanlış akıl yürütme yapılır.
Özümleme – genelleme yapamamadır.
- **YANLIŞ BAĞDAŞTIRMA (SENKRETİZM)**
- **KALIP YARGILAR**
Parça-Bütün ilişkisini kavrayamaz.

3.SOMUT İŞLEMLER DÖNEMİ (7-11 yaş)

- Ben-merkezcilikten kurtulur.
- Takım – grup oyunları oynar.
- Empati kazanır.
- Magic düşünme, animizm, yapaycılık gibi düşüncelerden gerçekçi düşünmeye geçer.
- Mantık hataları bu dönemde de görülebilir.
- Dünyayla duyu organlarına bağlı, yaparak-yaşarak ve somut düzeyde ilişki kurar.
- **ODAKTAN UZAKLAŞMA:** Bir nesne, durum ya da olayın birden fazla özelliğini dikkate alır.
- **BU NEDENLE TERSİNE ÇEVİREBİLİR.**
Fiziksel – zihinsel bir eylemi tersine çevirerek düşünür.
- **PARÇA-BÜTÜN İLİŞKİSİNİ KAVRAR: (SINIFA DAHİL OLMA)**
Alt sınıftaki nesnelerin üst sınıftaki nesnelerle ilişkisini kavrar.
- **KORUNUM KAZANIR.**
Bir nesnenin görüntü ve konumu değişse de ana özelliklerinin değişmemesidir.
- **ÇOK YÖNLÜ SINIFLAMA SIRALAMA YAPABİLİR.**
Birden fazla özelliğe göre sınıflama – sıralama yapabilir.
Tümevarım ve tümdengelim başlar

4) SOYUT İŞLEMLER DÖNEMİ (11/18)

- **ERGEN – BEN-MERKEZCİLİĞİ**
Hayali seyirciler
Kişisel efsane
Omnipotent düşünce
- **TÜMDENGELİMSEL DÜŞÜNME**
- **VARSAYIMSAL (HİPOTETİK) DÜŞÜNME**
- **KOMBİNASYONEL (BİRLEŞTİRİCİ) DÜŞÜNME**
- **İDEALİZM – UYUŞMAZLIK**
- **KENDİNE AİT FİKİR, DEĞER VE İNANÇ GELİŞTİRME**
- **ANALOJİ**
- **METABİLİŞ (ÜSTBİLİŞ)**
- **GÖRECELİ DÜŞÜNME**

BİLİŞSEL GELİŞİM

VYGOTSKY VE BİLİŞSEL GELİŞİM

- Sosyal çevrenin bilişsel gelişim üzerindeki etkisini vurgular.
- Kişisel-psikolojik süreçlerden önce, çevre ve kültür ayırteci bir öneme sahiptir.
- Dil önemlidir.
- Kavram gelişimi üzerinde durur.
- Bilişsel gelişim dıştan içe doğrudur.
- **İÇSELLEŞTİRME**: Bilgi, sosyal durumlar gözlemlenerek edinilir, çocuk gözlemle edindiği bilgiyi kendisine mal eder.
- Gelişmeye Açık Alan (Proximal Gelişim Alanı)
- Çocuğun kendi başına öğrenebilecekleriyle bir başkasının rehberliğinde öğrenebilecekleri arasındaki alan ya da farktır.
- **YAPI İSKELESİ DESTEKLEME**
 - Çocuğa bilgiyi aktaran rehber kişi gerekli bilgi ve açıklamaları sunar ve davranışı sergilemesi için onu serbest bırakarak geri çekilir.

BRUNER VE BİLİŞSEL GELİŞİM

Eylemsel Dönem (0-3 yaş)	İmgesel Dönem (3-6 yaş)	Sembolik Dönem (7+.. yaş)
✓ Nesne, eylemlerle algılanır.	✓ Görsel bellek gelişmiştir.	✓ Sembol kullanır.
✓ Dokunur, vurur, emer, ısırır, hareket ettirir.	✓ Çocuk algılarının egemenliği altındadır.	✓ Dil, mantık, matematik, müzik, vs.... sembolleri.
✓ Yapararak-yaşayarak öğrenme	✓ Nesneyi algıladığı haliyle zihinde canlandırır.	
✓ Kinestetik zeka	✓ Nesne ortamdaki kaldırılrsa da zihninde canlandırır, resmedebilir tarif edebilir.	

DİL GELİŞİMİ

- Bilişsel gelişimle dil gelişimi arasında paralellik vardır.

TEMEL KAVRAMLAR

✓ Fonem (Ses) : Harf	✓ Aşırı kurallaştırma
✓ Morfem : Hece	✓ Eksik kurallaştırma
✓ Semantik: (Anlam)	✓ Alıcı dil
✓ Sentaks: (Sözdizim)	✓ İfade edici dil
✓ Pragmatik : (Kullanım)	✓ Yansıtıcı konuşma
✓ Morfem : Tek sözcük	✓ Tekrarlama

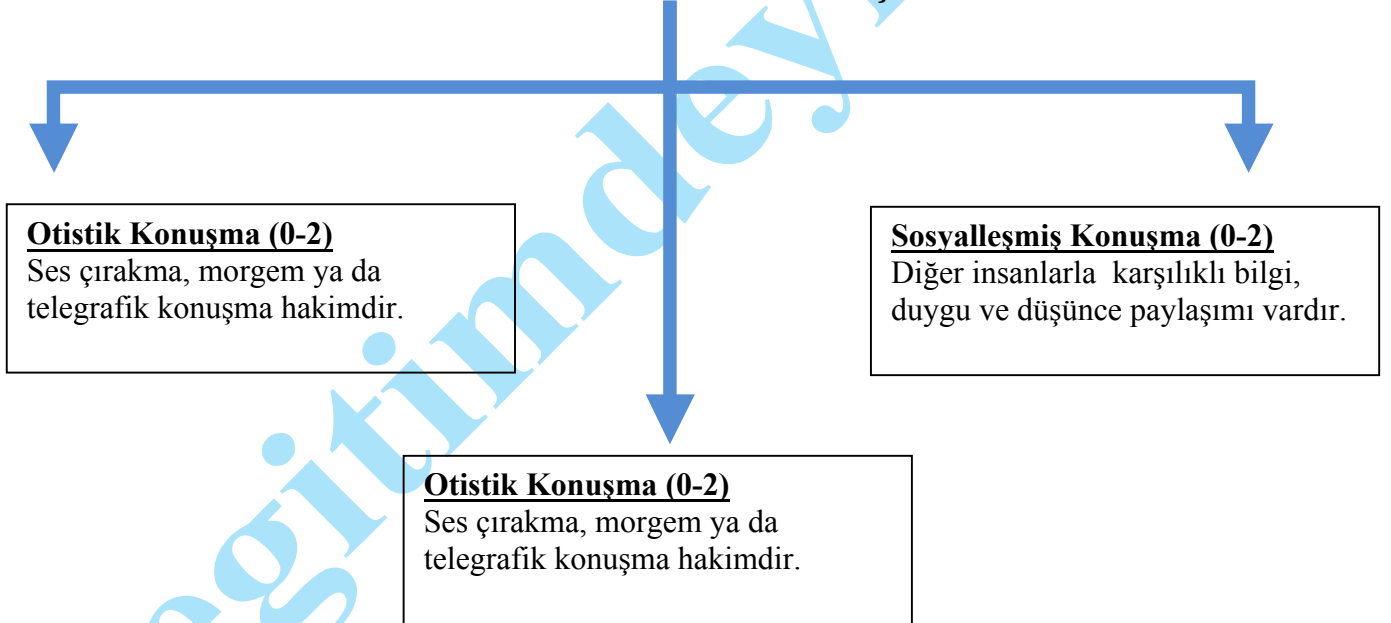
DİL GELİŞİM KURAMLARI

- ✓ Doğuştan dil öğrenmeyi sağlayan bir dil öğrenme aygıtı
- ✓ Biyolojik ve doğuştan gelen faktörler önemlidir.
- ✓ Çevre hangi dilin öğrenileceğini belirler.
- ✓ Dönüşümsel – üretimsel gramer sistemi
- 1. **DAVRANIŞÇI GÖRÜŞ**
- ✓ İstendik sonuca götüren sesler tekrarlanarak dil kazanılır.
- 2. **SOSYAL ÖĞRENMECİ GÖRÜŞ**
- ✓ Çevre gözlenir, model alınır, taklit edilir.
- ✓ Gözlem-taklit önemlidir.
- 3. **BİYOLOJİK TEMELLİ GÖRÜŞ (PSİKOLİNGÜİSTİK KURAM)**
- ✓ Chomsky ve Lenneberg
- ✓ İnsanda doğuştan gelen bir dil öğrenme kapasitesi vardır.

PİAĞET VE DİL GELİŞİMİ

- Dil ve bilişsel gelişim arasında paralellik vardır.
- Dil öğrenme, ben-merkezci konuşmadan, sosyalleşmiş konuşmaya doğrudur.
- Olgunlaşma önemlidir.

PİAĞET VE DİL GELİŞİMİ

DİL GELİŞİM EVRELERİ

Ağulama (0-12 Ay)		Tek sözcük (Morgem) (12-18 ay)		Telegrafik konuşma (18-24 ay)	İlk Gramer (24-60 ay)										
✓ Ses – hece var	✓ Anlam yoktur.	✓ Çıkarılan sesler evrenseldir.	✓ En kritik dönem	✓ Anlamlı ilk sözcükler	✓ “Atta”, “baş baş”	✓ Dil, kültürelleşir.	✓ ALICI DİL gelişir, İFADE EDİCİ DİL yetersizdir.	✓ İki ya da üç sözcük yan yana gelir.	✓ “Dede gitti.” “Anne top”	✓ Ek, bağlaç yok.	✓ “Anne mutfığa gitti.”	✓ Kurallı cümleler	✓ Aşırı-eksik kurallaştırmalar.	✓ Tekrarlamalar	✓ Zaman bildiren ifadeler.
Ağlama (0-2)	Babılda- ma(2-6)	Çağıldama (6+)	KAVRAM GELİŞİMİ başlar.												

VYGOTSKY VE DİL GELİŞİMİ

- Dil, sosyallikten bireyselliğe doğru gelişir.
- İnsan doğduğu andan itibaren toplumsallaşmış dilin içerisinde.
- **Toplumsallaşmış dil**
 - ✓ Nesne, eylemlerle algılanır.
- **Özel konuşma**
 - ✓ Benmerkezci konuşma
 - ✓ Kendi düşüncesine rehberlik eder, problem çözer.
 - ✓ Yüksek seslidir.
- **İçsel Konuşma**
 - ✓ Benmerkezci konuşmanın sessizleşmesidir.
 - ✓ Sessiz, içe dönüktür.

AHLAK GELİŞİMİ

AHLAK GELİŞİM KURAMLARI

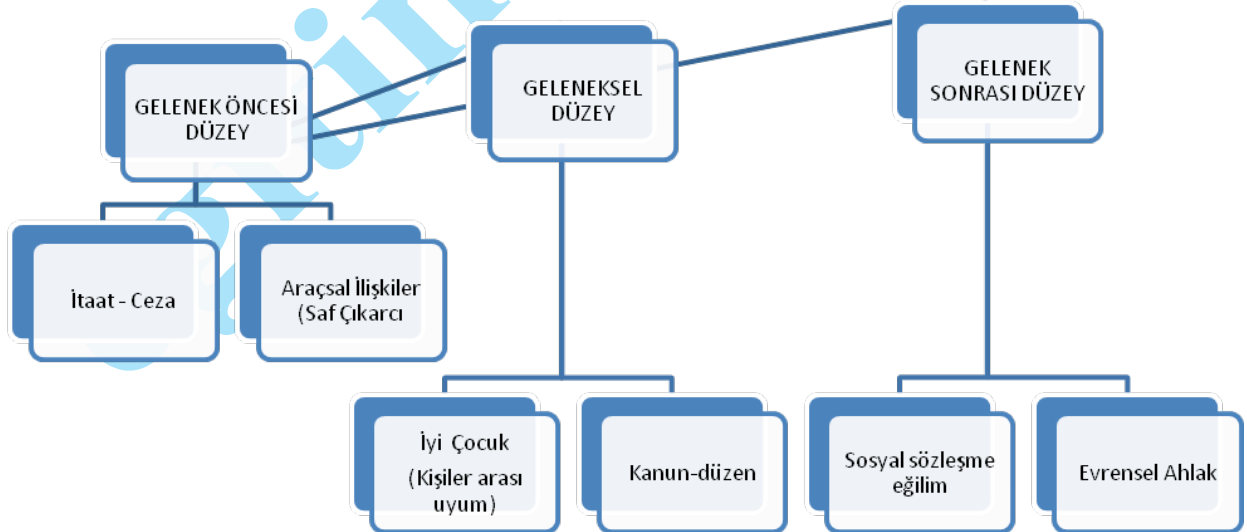
1. PİAGET VE AHLAK GELİŞİMİ

- Bilişsel gelişimle paraleldir.
- Ahlak gelişimi için çocuğun ben-merkezcilikten çıkması gerekir.
- Üst düzey bir ahlaka sahip olmak için üst düzey bir biliş soyut düşünme gereklidir, fakat yeterli değildir.

AHLAK ÖNCESİ EVRE (0-5 YAŞ)	DIŞA BAĞIMLI AHLAK (AHLAKİ GERÇEKÇİLİK (6-11 YAŞ) HETERONOM)	AHLAKİ ÖZERKLİK (OTONOM 11+...)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Benmerkezci yapı nedeniyle ahlaki perspektif yoktur. ✓ Ceza korkusu nedeniyle, yetişkin otoritesine bağlıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kural ve otoriteye körü körüne bağlılık var. ✓ Kural değişmez, herkes uymalıdır, uymayan cezalandırılmalıdır. ✓ Davranışın sonucu, sonucun NİCEL BÜYÜKLÜĞÜ önemlidir, NİYET ya da davranışı oluşturan koşullarla İLGİLENİLMEZ. ✓ NESNEL SORUMLULUK 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niyet ve davranışı oluşturan KOŞULLAR önemlidir. ✓ Kural kati, değişmez değildir, değiştirilebilir. ✓ SOYUT DÜŞÜNME ✓ ÖZNEL SORUMLULUK

2- KOHLBERG VE AHLAK GELİŞİMİ

- Ahlaki ikilemlerden yola çıkar.
- Ahlaki düzey, kişinin ne yaptığıyla değil, ahlaki değerlendirmesi ve açıklamasıyla açığa çıkar.

1. GELENEK ÖNCESİ DÜZEY

- Gelişmemiş toplumlarda daha yoğundur
- Benmerkezci düşünce baskındır.
- Davranışları kendisi içindir.
- a. **İTAAT – CEZA**
 - Otoriteye (kişiye) bağlılık esastır.
 - Otoritenin ortamdaki varlığı belirleyicidir.
 - Ödüle götüren davranış iyi, cezaya götüren kötüdür.
- b. **SAF ÇIKARCI (ARAÇSAL İLİŞKİLER)**
 - Pragmatik, kendi gereksinimlerini birincil tutan ahlak algısı
 - Kendi gereksinimleri için, bir başkasının gereksinimlerine cevap verir.
 - KARŞILIKLILIK – ALIŞVERİŞ
 - GÖZE GÖZ, DİŞE DİŞ

2. GELENEK DÜZEY

- Başkaları için kendi gereksinimlerini arka plana atma
- Sorumluluk, minnettarlık, kabul göre, feda etme
- a. **İYİ ÇOCUK (KİŞİLER ARASI UYUM)**
 - İyi-doğru davranış başkalarını memnun eden davranıştır.
 - Genel eğitime uygun hareket etme istenci vardır.
 - Herkesin doğru dediği doğru, yanlış dediği yanlıştır.
 - BANA İYİ DESİNLER
 - Başkaları = YAKIN ÇEVRE
- b. **KANUN – DÜZEN**
 - Toplumsal düzen ve yasaya uyum önemlidir.
 - Otorite YASAdır, KİŞİ DEĞİL
 - GÖREV icabı hareket etme, kural adamı olma
 - Başkaları = TOPLUM
 - ŞERİATIN KESTİĞİ PARMAK ACIMAZ.

3. GELENEK SONRASI DÜZEY

- Düzen, Yasa reddedilmez, fakat sorgulanabilir
- İnsan hakları, bireysel hak ve özgürlükler, adalet, eşitlik
- a. **TOPLUMSAL SÖZLEŞME EĞİLİMİ**
 - Kanunlar, bireylerin hak ve özgürlükleri için vardır.
 - Bireysel hakları koruyamayana yasa ve kurallar değiştirilmelidir.
 - BAŞKASININ HAKKI, BENİM ÖDEVİMDİR.
- b. **EVRENSEL AHLAK İLKELERİ**
 - İnsan yaşamı herşeyden önemlidir.
 - Hiçbir kutsal uğruna insan yaşamı feda edilemez.
 - İRK, DİL, DİN, CİNSİYET ayrımı olmaksızın insan sadece insan olduğu için değerlidir.

KİŞİLİK GELİŞİMİ

- Kişilik, kişiyi diğerlerinden ayırt eden, tutarlı, uyum sağlayıcı, düşünce ve davranış örüntüleridir.
- Kişiliği oluşturan iki temel yön vardır;
 - **HUY (MİZAC)**
 - ✓ Doğuştan gelir. (Kalıtım)
 - ✓ Değişmez.
 - ✓ Kişiliğin duygusal eğilimi
 - **KARAKTER**
 - ✓ Çevre-toplumsal etkileşimle şekillenir.
 - ✓ Değişebilir.
 - ✓ Kişiliğin ahlaki eğilimi

PSİKANALİTİK KİŞİLİK KURAMLARI

1. FREUD VE PSİKANALİTİK KURAM

- Kişilik gelişiminde çocukluk yaşantıları belirleyicidir.
- 0-5/6 yaş önemlidir.
- Çocukluk dönemindeki ihtiyaçların karşılanma biçimlerini kişilik üzerindeki etkisine dikkat çeker.
- Çocuklukta her bir dönem, belli ihtiyaçlar çerçevesinde şekillenen bir kritik dönem aralığıdır.
- **SALDIRGANLIK VE CİNSELLİK (Bilinçaltı öğeler)**

A) TOPOGRAFİK KİŞİLİK KURAMI (BİLİNÇ SINIFLAMASI)

- **BİLİNÇ** : Farkında olunan duygu, düşünce ve algılar.
- **BİLİNÇ ÖNCESİ**: Farkında olunmayan fakat uğraşıldığında hatırlanabilen duygu düşünceler
- **BİLİNÇDİŞİ (BİLİNÇALTI)** :
 - ✓ Farkında olunmayan arzu, istek, dürtü yaşantı ve düşünceler
 - ✓ Toplum dışı duygu ve düşünceler saldırganlık ve cinsellik dürtüleriyle
 - ✓ Özel yöntemlerle (hipnoz)dil sürçmesi, rüyalarla açığa çıkabilir.

B) KİŞİLİĞİN YAPISI (YAPISAL YAKLAŞIM)

- **İD (İLKEL – ALT- BENLİK)**
 - ✓ Doğuştan gelir, öğrenilmemiştir.
 - ✓ Çocuklukta baskındır
 - ✓ İlkeldir.
 - ✓ Biyolojik dürtüler (yeme-içme, saldırganlık-cinsellik)
 - ✓ Haz elde etme
 - ✓ Bilinçdışıdır ve libidonun kaynağıdır.
- **AKIL , EGO (BENLİK)**
 - ✓ Öğrenilmiştir. İkincildir.
 - ✓ İdden kaynaklanır.
 - ✓ İdin isteklerini gerçeklik ve toplumla çatışmadan doyurmaya çalışır.
 - ✓ İD ve SÜPEREGO arasındaki TAMPON BÖLGE
 - ✓ İdden gelenleri bilinçaltında tutar, süperregonun baskısından kurtulmak için savunma mekanizmaları kullanır.

• VİCDAN, SÜPEREGO (ÜSTBENLİK)

- ✓ Öğrenilmiştir, ikincildir.
- ✓ Ahlaki boyuttur
- ✓ Toplumun ahlaki değer, norm, kurallarını temsil eder.
- ✓ Davranışı toplum normlarına uygun hale getirir.

ENGELLEME VE ÇATIŞMA

- Amaca ulaşamamadır.
- Bireysel (psikolojik-fizyolojik) ya da dışsal (toplumsal) kaynaklı olabilir.
- Engelleme ile karşılaşan bireylerde; stres, kaygı, öfke, saldırganlık gibi psikolojik özellikler ortaya çıkar.
- İki güdü arasında kalmazdır.

ÇATIŞMA TÜRLERİ

1. Yaklaşma – Yaklaşma

2. Kaçınma – Kaçınma

3. Yaklaşma - Kaçınma

SAVUNMA MEKANİZMALARI

1. Bastırma: Unutma
2. Yadsıma (İnkâr): Kabul etmeme
3. Mantığa bürüme (Bahane Bulma) :Doğru olmayan gerekçeler yaratmasıdır.
4. Yansıtma: Kendinde varolan bir olumsuz özelliği başkasına atfetmesidir. Bir başkasını suçlamadır.
5. Çarpıtma: Bir başka kişinin davranışını işine geldiği gibi algılamadır.
6. Polyannacılık (Tatlı limon): Her şerde bir hayır vardır.
7. Ödünleme (Telafi): Bir alandaki başarısızlığı, aynı ya da farklı bir alandaki başarıyla kapatmadır.
8. Yüceltme: Toplum-dışı arzu ve isteklerin kabul edilebilir biçimde açığa çıkarılmasıdır.
9. Karşıt Tepki Oluşturma: Gerçek duygunun farklı ya da aksi biçimde gösterilmesidir.
10. Gerileme (İlkele Dönme): İçinde bulunan gelişim döneminden daha alt bir gelişim evresinin davranışlarına dönmedir.
11. Özdeşim Kurma: Bir başkasını taklit etmedir. Bir başkasının yaşantılarını kendi yaşantısı gibi algılamadır.
12. Yer-Yön değiştirme: Muhatabına gösterilen tepkinin bir başka kişi, nesne ya da duruma yöneltilmesidir.
13. Diğergâmlık (Özgecilik): Başkalarına odaklanmadır.

PSİKOSEKSÜEL GELİŞİM DÖNEMLERİ

ORAL DÖNEM (0-1,5)	ANAL DÖNEM (1,5-3)	FALLİK DÖNEM (3-6)	GİZİL DÖNEM (LATENT) (6-11)	GENİTAL DÖNEM (11-18)
Haz bölgesi: ağız Sütten erken ya da geç kesme saplantıya neden olur.	Haz bölgesi: anüs Tuvalet eğitimi Baskıcı ya da esnek tuvalet eğitimi saplantı yaratır.	Haz bölgesi: Cinsel organ Karşı cins ebeveyne yakınlık, hemcins ebeveyne düşmanlık OEDİPUS VE ELEKTRA karmaşası Cinsiyete özgü farklılıklar öğrenilir. Süperego gelişir.	Cinsel dürtü gizlenir. Sosyal beceri , akademik başarı ve oyuna yönelir. Cinsiyete bağlılık, karşı cinsi küçümseme	İçsel cinsel dürtüler artar. Karşı cinsle yakınlaşır.

2. ERIKSON VE PSİKOSOSYAL GELİŞİM

- Kişilik gelişiminde cinsellik değil, sosyal etkileşim belirleyicidir.
- Kişilik gelişimi çocuklukta belirlenmez, yaşam boyu devam eden bir süreç içerisinde şekillenir.
- Her bir gelişim dönem aynı zamanda bir gelişimsel krizdir.
- TELAFİ MÜMKÜN, SAPLANTI YOK

EPIGENETİK İLKE:

- Kişilik gelişimi belirlenmiş bir program dahilinde gerçekleşir.
- Her gelişim dönemi, kendisinden sonraki dönem için ön hazırlıktır.

ERIKSON VE PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÖNEMLERİ**1. TEMEL GÜVENE KARŞI GÜVENSİZLİK (0-1,5)**

• Bebeğin ihtiyaçlarının (ilgi, sevgi, beslenme, temizlik) yerinde ve zamanında karşılanması önemlidir.

- Temel güven duygusu toplumsallaşma açısından önemlidir.
- Diğer insanlara güvenme, iyimser-kötümser-kuşkucu olma
- BANA NE VERİLDİYSE, BEN OYUM

2. ÖZERKLİĞE (BAĞIMSIZLIĞA) KARŞI KUŞKU VE UTANÇ (1,5-3)

- Başkalarından bağımsız hareket etme istenci oluşur.
- Kendine güvenme ve özyeterlilik duygusu kazanır.
- Özerklik: Özgüvenli, kendi kararlarını kendisi verebilen.
- Kuşku ve Utanç: İpotekli, kendi değerinden şüphe eden, başkalarına bağımlı
- NE YAPABİLDİYSEM, BEN OYUM”

3. GİRİŞKENLİĞE KARŞI SUÇLULUK(3,6)

- Motor ve dil gelişimin hızlanmasıyla merak ve çevreyi keşfetme duygusu artar.
- Yetişkin gibi davranmaya çalışma, yetişkin rollerine hazırlanma
- Kural, gerekçeleriyle anlatılmalıdır.
- GİRİŞKENLİK: Sosyal çevreye katılır, araştırır, karar verir, hedef belirler.
- SUÇLULUK: Ürkek, uysal, otoriteye bağlanan
- HAYAL ETTİĞİM NE VARSA BEN OYUM”

4. BAŞARIYA (ÇALIŞKANLIĞA) KARŞI AŞAĞILIK (YETERSİZLİK)(7-11)

- Anne-baba etkisi azalır, öğretmen etkisi artar.
- Akademik özgüven-öğrenme potansiyelini sınar.
- Başarabileceği hedefler konulmalıdır.
- Mükemmeliyetçi tutum yetersizlik duygusu yaratabilir.
- NE ÖĞRENEBİLDİYSEM, BEN OYUM”

5. KİMLİK KAZANMAYA KARŞI ROL KARMAŞASI(11,18)

- “Ben kimim?” sorusu önemlidir.
- Akran grupları etkilidir.
- Dinsel, cinsel, sosyal, mesleki arayış vardır.
- Ailenin kendi beklentilerini dayatması ergende ROL (KİMLİK) KARMAŞASI na neden

olur.

6. DOSTLUK KAZANMAYA KARŞI YALNIZLIK (YAKINLIĞA KARŞI YALITILMIŞLIK)(18-30)

- Diğer kimliklerle bir araya gelir.
- Duygu-temelli ilişkiler kurma
- Yakınlık: Güven – sadakat duygularıyla eş seçme
- Yalnızlık: Eylenememe, çıkar-temelli ilişkiler, bağlanma sorunu

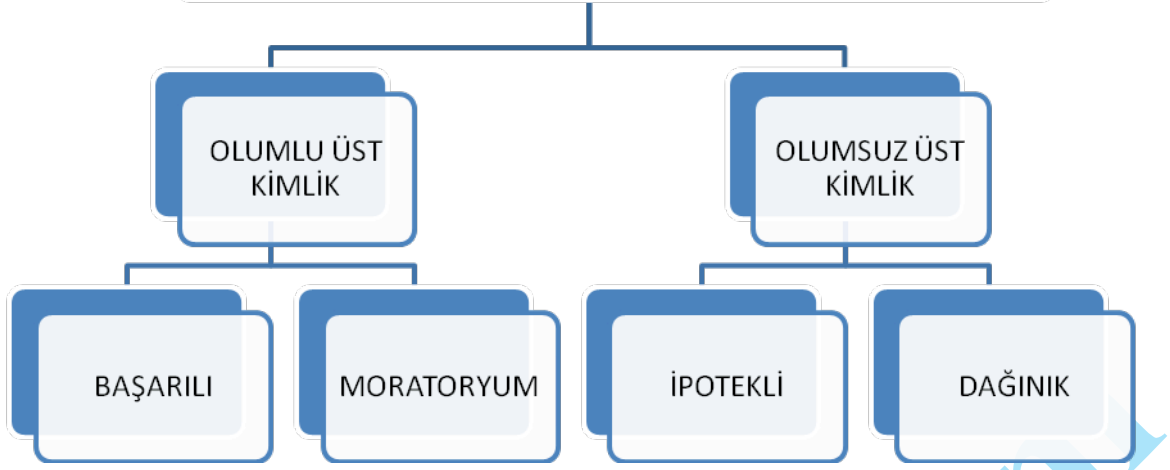
7. ÜRETKENLİĞE (VERİMLİLİĞE) KARŞI DURGUNLUK(30-60/65)

- Mesleğinde profesyonelleşme
- Çocuk yetiştirme
- Üretkenlik: Gençlere ve topluma rehberlik etme
- Durgunluk: iş ve evlilikle ilgili pişmanlıklar, orta yaş krizi işe yaramazlık hissi

8. BENLİK BÜTÜNLÜĞÜNE KARŞI UMUTSUZLUK(60/65+...)

- Benlik Bütünlüğü: doğrusu, yanlışıyla yaşamını onaylama, bilgelik
- Umutsuzluk: huysuzlanma, şikayet etme, mal-mülk edinmeye çalışma

3. MARCIA VE KİMLİK STATÜLERİ

DİĞER KİMLİK STATÜLERİ

❖ GÖLGELENMİŞ KİMLİK

Aile ya da çevrenin müdahalesi nedeniyle kendi arayışından vazgeçer ailenin beklentisine boyun eğer

❖ TERS (ZİT) KİMLİK

Aile ve çevrenin beklentilerin tam tersi yönde bir kimliğe bağlanır.

BAĞLANMA VE BAĞLANMA TÜRLERİ

1. BEBEKLİKTE BAĞLANMA (BOWLBY VE ANSWORTH)

- Çocuk ile kendisine bakan kişi arasında karşılıklı duygularını içeren fiziksel yakınlığı sürdürme isteğidir.
- İlk 9 ay önemlidir.
 - **Güvenli Bağlanma**
 - ✓ Anne giderken normal bir gerilim
 - ✓ Anne geldiğinde sevinçli karşılama
 - **Güvensiz Bağlanma**
 - Kararsız- Kaygılı-İkirciklik-Çelişkili-Dirençli
 - ✓ Anne giderken aşırı üzüntü ve ayrılamama
 - ✓ Anne döndüğünde öfkeli-reddedicidir.
 - Kaçınan- Bağlanmamış
 - ✓ Ayrılma anında tepkisiz
 - ✓ Birleşme anında reddedici
- **AYRILIK KAYGISI**
8-12 ay arasında ortaya çıkar. 24 aylıkken üst düzeye çıkar. 3-4 yaşında azalması beklenir. (Güvenli bağlanma gerçekleştiğinde)

2. YETİŞKİNLİKTE BAĞLANMA (HOROWITZ)

Güvenli Bağlanma	Saplantılı Bağlanma	Korkulu Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma
Hem kendisini hem de başkalarını olumlu görür ve güvenir.	Kendisini değersiz, diğerlerini değerli görür.	Hem kendisini, hem de diğerlerini olumsuz görür.	Kendisini değerli diğerlerini değersiz görür.

ANNE – BABA TUTUMLARI

- İlgisiz – Kayıtsız Anne – Baba tutumu
 - Çocuk fiziksel ve duygusal yalnızlığa itilir.
- Aşırı Hoşgörülü (izin-verici) Tutum
 - Çocuğun her yaptığına müsamaha vardır, kural konulmaz.
 - Çocuk kurala uymaz denetim sorunları yaşar.
- Otoriter – Baskıcı Tutum
 - Kural, emir ve katı bir disiplin vardır.
 - Çocuk özgüvensiz, girişimde bulunmaktan kaçınan bir yapıya sahip olur.
- Aşırı Koruyucu Tutum
 - Ebeveyn çocuğun kendi başına yapabileceklerini bile onun yerine yapar.
- Mükemmeliyetçi (Yetkinci) Tutum
 - Çocuktan aşırı bir başarı beklentisi vardır.
- Tutarsız Tutum
 - kararlar ve kurallar birbirleriyle uyumsuzdur.

CİNSİYET ROLLERİ

- Toplumun cinsiyete atfettiği özellikler
- Doğuştan değil, öğrenilmiştir.

BEM'İN CİNSİYET ROLLERİ

<u>KADINSI</u>	<u>ERKEKSİ</u>	<u>BELİRSİZ (AYRIŞMAMIŞ)</u>	<u>ANDROJEN</u>
Kadınsı özellikler yüksek, erkeksi özellikler düşüktür.	Erkeksi özellikler yüksek, kadınsı özellikler düşüktür.	Hem kadınsı, hem erkeksi özellikler düşüktür.	Hem kadınsı, hem de erkeksi özelliklerin olumlu özellikleri birleştirilir.

Türkiye'nin Uzaktan Eğitim Portalı Uzman Kadroyu evinize getiriyor!

Üye Ol

Paketini Al

Ders İzle

Canlı ve Video Eğitim Paketlerimizi İnceleyin...

Cep telefonu ve Tableten Sınırsız Ders İzleme...

uzaktan eğitim yakından ilgi

www.egitimdeyiz.com

DERS VİDEOLARIMIZI İZLEMEDEN SINAVA GİRMEYİNİZ.

**KPSS EĞİTİM BİLİMLERİ, GKGY VE ÖABT
AYRINTILI DERSLER**

VE

KONU TEKRARI İÇİN “EĞİTİMDEYİZ”

Türkiye'nin Marka Uzaktan Eğitim Portalı

www.egitimdeyiz.com

0850 333 99 27

